

IFLA / UNESCO SKOLU BIBLIOTĒKU MANIFESTS

Skolas bibliotēkas loma mūsdienu izglītības procesā – mācīšana un mācīšanās visiem

Skolas bibliotēka nodrošina ar informāciju, kas ir būtiska, lai cilvēks varētu sekmīgi darboties mūsdienu informācijas un zināšanu sabiedrībā. Skolas bibliotēka dod iespēju skolēniem apgūt prasmes un iemaņas, kas nepieciešamas mācībām visa mūža garumā, attīstīt iztēli, sagatavoties dzīvei kā atbildīgiem valsts pilsoņiem.

Skolas bibliotēkas misija

Skolas bibliotēka piedāvā mācībām nepieciešamos pakalpojumus, grāmatas un materiālus skolēniem, skolotājiem, darbiniekiem, tādējādi veicinot kritiskas domāšanas veidošanos un visu veidu, un mediju informācijas lietotājiem nepieciešamo iemaņu apguvi. Skolas bibliotēka ir saistīta ar plašāku bibliotēku un informācijas tīklu, atbilstoši UNESCO Publisko bibliotēku Manifesta principiem.

Bibliotēkas darbinieki nodrošina visu veidu grāmatu (no daiļliteratūras līdz dokumentālajām un uzziņu) un informācijas avotu (no iespiestiem līdz elektroniskajiem) pieejamību neatkarīgi no tā, vai tie ir fondos vai meklējami starpbibliotēku abonementā. Papildus informācija bagātina mācību grāmatu, mācību un metodisko materiālu saturu.

Bibliotekāriem un skolotājiem strādājot kopīgi, skolēnu sekmju un intelektuālais līmenis ir augstāks. Viņi labāk apgūst lasīšanas, informācijas un sazināšanās tehnoloģiju iemaņas, pierod patstāvīgi risināt problēmas.

Skolas bibliotēka sniedz pakalpojumus visiem skolas kolektīva locekļiem neatkarīgi no vecuma, rases, tautības, valodas, dzimuma, reliģiskās, profesionālās, sociālās piederības. Īpaši pakalpojumi un materiāli jānodrošina tiem, kas nespēj izmantot plašam lasītāju lokam domāto informāciju.

Pakalpojumu un fondu pieejamības princips balstās uz Apvienoto Nāciju Vispārējo Cilvēktiesību deklarāciju un nosaka tā neatkarību no jebkādas ideoloģiskas, politiskas un reliģiskas cenzūras vai komerciāla spiediena.

Finansēšana un vienotais informācijas tīkls

Skolas bibliotēkai ir būtiska nozīme ilgtermiņa izglītības stratēģijā, kā arī jebkurā informācijas nodrošināšanas, ekonomiskas, sociālas vai kultūras attīstības programmā. Vadībai jāizstrādā īpašs likums, kas nosaka skolas bibliotēkas juridisko statusu un vietu vietējā, rajona un valsts mērogā un nodrošina atbilstošu un nepārtrauktu finansējumu

kvalificētiem darbiniekiem, fondiem, aprīkojumam, lai bibliotēkas savus pakalpojumus lietotājiem varētu sniegt bez maksas.

Skolas bibliotēka ir līdzvērtīga partnere vietējā, rajona un valsts mēroga bibliotēku un informācijas tīklā.

Ja skolas bibliotēka ir apvienota ar cita veida bibliotēku (piem. tautas bibliotēku), jāņem vērā un jānodrošina skolas bibliotēkas īpašo mērķu un uzdevumu īstenošana.

Skolas bibliotēkas uzdevumi

Skolas bibliotēka ir neatņemama izglītības procesa sastāvdaļa, veicina intelektuālo un kultūrālo attīstību, informācijas ieguves un patstāvīgās mācīšanās iemaņu veidošanos. Skolas bibliotēka, sekmīgi organizējot savu darbību: palīdz realizēt izglītības mērķus atbilstoši izglītības standartam un mācību programmām; attīsta un stiprina bērnu paradumu un prieku lasīt un mācīties, kā arī izmantot bibliotēku visu mūžu; piedāvā iespējas, izmantojot informāciju, gūt radošu pieredzi un zināšanas, izpratni, iztēli un prieku; ļauj skolēniem apgūt iemaņas kritiskai informācijas novērtēšanai neatkarīgi no tās iegūšanas veida, formas vai informācijas avota; izkopj spēju izprast informācijas apmaiņas veidus savā dzīves vietā; nodrošina pieeju vietējām, rajona, valsts un globāla mēroga informācijas krātuvēm un izpratni par iespējām, ko lietotājam dod ideju, pieredzes, uzskatu daudzveidība; organizē pasākumus, kas veicina piederības apziņu savai kultūras un sociālajai videi; strādā ar skolēniem, skolotājiem, administrāciju un vecākiem, lai īstenotu skolas mācību un audzināšanas mērķus; nostiprina apziņu, ka intelektuālā brīvība un informācijas pieejamība ir būtiska atbildīgu valsts pilsoņu audzināšanā un līdzdalībā demokrātijas attīstībā; veicina lasīšanu, radot iespēju bibliotēkas materiālus un pakalpojumus izmantot plašai sabiedrībai.

Skolas bibliotēka veic šos uzdevumus, izstrādājot atbilstošu plānu un pakalpojumu apjomu, komplektējot fondus, nodrošinot pieeju informācijas avotiem, organizējot lietotāju apmācību un pieņemot darbā kvalificētus speciālistus.

Personāls

Skolas bibliotekārs ir profesionāli kvalificēts darbinieks, kas atbild par bibliotēkas darba plānošanu un vadīšanu, strādā kopā ar visiem skolas kolektīva locekļiem, sadarbojas ar publiskajām un citām bibliotēkām. Atbilstoši skolas iespējām skolas bibliotēka pieņem darbā citus speciālistus.

Skolas bibliotekāra funkcijas var būt atšķirīgas vienas valsts dažādās skolās atkarībā no budžeta, programmām, mācību metodikām. Tomēr ir vispārējas prasības, kas skolas bibliotekāram jāizpilda, lai skolas bibliotēkas pakalpojumi attīstītos un būtu efektīvi: fondi, bibliotēka, informācijas vadīšana un mācīšana.

Informācijas tīkliem nemitīgi paplašinoties, bibliotekāram jābūt kompetentam, lai spētu skolēniem un skolotājiem mācīt nepieciešamās iemaņas darbam ar informācijas tehnoloģijām. Tāpēc nemitīgi jāpapildina savas profesionālās zināšanas un prasmes.

Skolas bibliotēkas darbība un vadība

Lai nodrošinātu efektīvu un pārskatāmu skolas bibliotēkas darbību, tās stratēģijai un pakalpojumu kopumam jāformulē mērķi un uzdevumi, jānosaka skolas mācību programmu būtiskākie jautājumi, bibliotēka jāiekārto un fondi jākomplektē atbilstoši profesionālajiem standartiem. Pakalpojumu pieejamība jānodrošina visam skolas

kolektīvam, jāstrādā atbilstoši sabiedrības vajadzībām, sadarbībā ar pedagogiem, administrāciju, vecākiem, citiem bibliotekāriem, informācijas speciālistiem un vietējām iedzīvotāju grupām.

Manifesta ieviešana

Manifesta principus valdības realizē par izglītību atbildīgo ministriju darbības stratēģijā, politikā un plānos. Plāniem jāietver Manifesta izplatīšanu, bibliotekāru un skolotāju tālākizglītību.